

PETER SCHRIJVERS

DE MARGRATEN BOYS

HOE EEN DORP WEIGERDE
DE AMERIKAANSE BEVRIJDERS
TE VERGETEN

Op het omslag: Jerold Le Hoty uit Ohio (linksboven), Frank Harte uit Alabama (middenboven), Nathan Van Alstine uit Iowa (rechtsboven), Warren en Mabel Rose Feil uit Alabama (midden), Warren Feil uit Alabama (linksonder), Charley Rose uit Missouri (middenonder), Michael De Febio uit Rhode Island (rechtsonder). Zes gezichten van de tienduizend Amerikaanse soldaten in Margraten die de adoptanten weigeren te vergeten

© 2022 Manteau | Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Peter Schrijvers

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

www.battlefox.be
www.liberationgarden.be

Eerste druk maart 2012
Tweede druk mei 2015
Derde druk (met gewijzigde cover en geactualiseerde epiloog) september 2022

Omslagontwerp: Dominic Van Heupen
Omslagillustraties: Collectie familie Le Hoty, Rose en De Febio. Foto van Harte en Feil: Collectie Regionaal Historisch Centrum Limburg (fotograaf Johan Martens). Met dank aan Charles Taylor, Montezuma, Iowa, voor de foto van Van Alstine. Dank ook aan Ben Savelkoul, Jo Muijlkens en Merina Raijmakers.
Auteursfoto's: Luc Daelemans
Vertaling: Maarten van der Werf en Peter Schrijvers
Vormgeving binnenwerk: Asterisk* en Dominic Van Heupen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnames of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degene die desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, kan zich alsnog tot de uitgever wenden.

ISBN 978 90 223 3894 0
NUR 686
D/2022/0034/185

Machine-guns rattle toy-like from a hill,
Down in a row the brave tin-soldiers fall:
A sight to be recalled in elder days
When learnedly the future we devote
To yet more boastful visions of despair.

Robert Graves, 'Recalling War' (1938)

BERICHT AAN DE LEZER

“Het verleden,” merkte de beroemde Amerikaanse schrijver William Faulkner ooit op, “is nooit dood. Het is zelfs geen verleden.” Die observatie is meer dan ooit van toepassing op dit verhaal over de jongens van Margraten en de gemeenschap in wiens midden ze eeuwig rusten. Tijdens het schrijven van dit boek zijn er verhalen blijven opduiken over de unieke relatie tussen Europese adoptanten en Amerikaanse soldaten en hun families. Lezers die vinden dat ook hun verhaal deel zou moeten uitmaken van het zich steeds verder uitbreidende geheugen van Margraten worden hartelijk uitgenodigd om contact op te nemen met de auteur.

Het behoeft geen betoog dat lezers eveneens warm worden aangemoedigd om een bezoek te brengen aan het *Netherlands American Cemetery and Memorial* om daar te luisteren naar wat de jongens van Margraten ook vandaag nog in het oor willen fluisteren. Om het lezers gemakkelijker te maken om de laatste rustplaatsen te lokaliseren van een aantal individuele Amerikaanse soldaten die in dit boek aan bod komen, staan de exacte coördinaten met vette letters en cijfers aan het slot van elke relevante eindnoot, en in een afzonderlijk register.

De Margraten Boys is een vertaling van een oorspronkelijk in het Engels geschreven werk. Ook waar het citaten uit Nederlandstalige bronnen betreft, hebben de vertalers zich gebaseerd op het Engelstalige manuscript. Dat heeft als gevolg dat citaten uit Nederlandstalige bronnen in dit boek inhoudelijk nauwkeurig worden weergegeven zonder dat ze noodzakelijk letterlijk overeenkomen met de oorspronkelijke tekst.

INHOUD

Lijst met afkortingen	9
Woord vooraf	11
1 Onze jongens	17
2 Een intiem web	50
3 Afscheid nemen	79
4 De oorlog wordt koud	99
5 Een lange, donkere schaduw	130
6 Het einde van de geschiedenis	155
7 De wereld een dorp	178
8 De terugkeer van de geschiedenis	206
9 Van ultiem belang	239
10 Durven hopen	264
Epiloog	291
Dankwoord	303
Noten	307
Bibliografie	329
Register Amerikaanse soldaten en graflocatie	339
Algemeen register	343

WOORD VOORAF

Zachtjes drukte ze zijn handschoenen tegen haar borst. Ze was gekomen, zei ze tegen de jongeman in het kleine, onopvallende kantoortje, voor haar zoon Jack. Jack Taliaferro, een soldaat in het 12th Regiment van de 4th Infantry Division. De man schreef alles nauwkeurig op en vroeg haar beleefd plaats te nemen.

Veel sneller dan ze had verwacht kwam hij terug. Samen liepen ze het kantoortje uit, de koude wind in die haar de nacht in herinnering bracht waarop Jack was geboren in die eenvoudige woning in het zuiden van Oklahoma. De vroege, koude lenteochtend op de prairie was overdekt geweest met een dun laagje sneeuw.

Maar sinds die dag in 1924 was het leven van Wilma Taliaferro al talrijke keren op zijn kop gezet. De Grote Depressie was uitgebroken en had veel langer geduurd dan zij zich wilde herinneren. Dan kwam de afschuwelijke schok van de vernietigende Japanse aanval op Pearl Harbor. En vervolgens was haar hart gebroken toen ze afscheid had moeten nemen van haar zoon, en had moeten toezien hoe hij naar Europa was vertrokken. Op het busstation in Duncan had hij haar gevraagd zijn handschoenen vast te houden toen hij een kaartje ging kopen. Pas toen de bus uit het zicht was verdwenen en ze haar hand liet zakken, merkte ze dat ze haar vingers nog om de handschoenen had geklemd. Jack zou nooit meer terugkomen; hij zou de handschoenen nooit meer dragen.

De man leidde mevrouw Taliaferro uit het kantoortje langs een stille, rechthoekige vijver met witte waterlelies. Samen beklommen ze een aantal brede treden naar een groot platform van waaraf ze, aan de andere kant van een zee van duizenden, in nette, rechte golven geordende witte marmeren kruisjes en davidsterren, een enorme Amerikaanse vlag kon zien wapperen.

Zwijgend en in gedachten verzonken liepen ze over het zachte gras en zochten hun weg tussen de rijen Amerikaanse namen. Jack was te rusten gelegd in vak G, rij 14, graf 13. Naast zijn naam, rang, de eenheid waarin hij had gediend en de staat waar hij vandaan kwam, was alleen een datum in het glanzende marmer gegraveerd: 29 november 1944.

Het was decennia geleden dat mevrouw Taliaferro zo dicht bij haar zoon was geweest. Diep vanbinnen wenste ze dat ze de handschoenen in zijn warme handpalm kon leggen, hem bemoedigend in zijn oor kon fluisteren en de bekende geur van zijn huid

kon ruiken. Maar door de harde windvlagen voelde ze zich koud en leeg. Ze kon alleen maar de handschoenen van haar zoon nog dichter aan haar borst drukken, terwijl ze zijn naam las, en nog eens en nog eens...

Toen mevrouw Taliaferro zich eindelijk omdraaide en terugliep naar het kantoortje, zag ze in de verte een oude windmolen, genesteld in de plooiën van de vruchtbare bodem. Terwijl in Amerika jongens van Jacks leeftijd achter de meisjes aan zaten of de laatste honkbaluitslagen bekeken, had in mei 1940 de invasie van nazi-Duitsland het neutrale Nederland getroffen als een donderslag bij heldere hemel. Langzaam maar zeker had het lot echter de Nederlanders en jongens als Jack samengebracht. Tegen mei 1945 hadden zo'n 230.000 van de 9 miljoen inwoners van het kleine Nederland het leven gelaten, onder wie meer dan 100.000 van joodse afkomst. Tegen die tijd hadden ook meer dan 405.000 jonge Amerikaanse soldaten hun leven geofferd voor de Nederlanders en de vele andere volkeren die in heel de wereld slachtoffers van het oorlogsgeweld waren geworden.¹

Jack Taliaferro en zo'n 8300 andere soldaten rusten op deze enige Amerikaanse militaire begraafplaats van Nederland. Op de twee Muren der Vermisten bij de ingang staan de namen vermeld van nog eens 1700 Amerikaanse jongens wier lichamen nooit zijn gevonden. De erebegrafplaats ligt in het kleine dorpje Margraten. Dat ligt ingebed tussen de zacht glooiende weilanden van Zuid-Limburg, een voornamelijk landelijk gebied van graanboeren en fruittelers, in een katholieke regio binnen een voornamelijk protestants land. Margraten ligt een kleine tien kilometer ten oosten van Maastricht, op maar een paar kilometer van de Belgische grens, en een kilometer of twintig ten westen van Aken, de eerste Duitse stad die in de Tweede wereldoorlog door Amerikaanse troepen werd bezet.

Samen met de Britten en de Canadezen spelen de Amerikanen een belangrijke rol in het Nederlandse collectieve geheugen waar het gaat om de bevrijding van de nationaalsocialistische onderdrukking. Maar met uitzondering van de steden en dorpen in de corridor van de Nederlands-Belgische grens naar Arnhem waar operatie Market Garden plaatsvond, is nergens de relatie met de Amerikanen zo speciaal als in het Zuid-Limburgse Margraten. Wonend in de saillant tussen België en Duitsland werden de Nederlanders in Zuid-Limburg, zoals de meeste Belgen, tijdens de zachte septemberdagen van 1944 bliksemsnel bevrijd. Dol van vreugde verwelkomden ze de Amerikanen, terwijl ze de verwachting van zowel het geallieerde opperbevel als de manschappen deelden dat de oorlog binnen enkele weken voorbij zou zijn.

Dolblijde inwoners van Maastricht poseren met Amerikaanse bevrijders in september 1944.
(Collectie Regionaal Historisch Centrum Limburg, Maastricht. Fotografie: Jef Naseman, Maastricht.)

Maar dan kwam de geallieerde opmars plotseling tot stilstand. De aanvoerlijnen, die helemaal tot Normandië teruggingen, knapten en operatie Market Garden, de poging in het najaar van 1944 om door middel van een luchtlandingsaanval de Rijn over te steken en het industriële hart van Duitsland de genadeslag toe te brengen, liep uit op een fiasco. De zwaar gehavende Duitse troepen trokken zich terug achter de Siegfriedlinie en verschansten zich in wat spoedig de dodelijke vallen van Aken en het Hürtgenwald zouden zijn. Waar tot 13 september 1944, de dag dat Margraten werd bevrijd, het geallieerde offensief 'snel en beslissend' werd genoemd, werd in een rapport van het Amerikaanse leger over de Nederlandse begraafplaats gemeld dat spoedig daarna 'de vooruitgang werd gemeten in kilometers, waarbij voor iedere meter een hoge prijs werd betaald in slachtoffers en materieel'. De winter bracht strenge vorst en veel sneeuw, waardoor de omstandigheden voor de Amerikaanse troepen alleen maar ellendiger werden.²

In tegenstelling tot de bevolking in het grootste deel van Nederland, die te kampen

kreeg met een afschuwelijke hongervinter en tot mei 1945 zou zuchten onder het juk van de nazi's, hadden de burgers van Zuid-Limburg het grote geluk dat ze zo vroeg waren bevrijd. Hun band met de Amerikanen werd nog sterker toen ze, tijdens de aanvallen op de Siegfriedlinie en de strijd om de Ardennen, de aanvankelijk schijnbaar zorgeloze bevrijders zagen veranderen in uitgeputte fronttroepen. Maar hun ontzag voor de onverzettelijke Amerikaanse mentaliteit kende helemaal geen grenzen meer toen begin 1945 tienduizenden soldaten de trainingskampen en verlofcentra overspoelden en de mensen zagen hoe het machtige Negende Leger zich voorbereidde op het laatste offensief tegen het wankelende nazi-Duitsland.³

Zoals zo veel ouders, broers, zussen, vriendinnen, verloofdes, vrouwen en kinderen van de Margraten Boys kwam Wilma Taliaferro nooit helemaal over het vreselijke verlies als gevolg van de oorlog heen. Maar op de dag van haar bezoek aan Margraten vond ze misschien wel enige troost in de wetenschap dat de Nederlanders weigeren te vergeten waarom Jack en duizenden andere Amerikaanse jongens voor eeuwig in hun midden zullen rusten.

Iedereen die vandaag de dag het *Netherlands American Cemetery and Memorial* bezoekt, zal verrast zijn dat zo veel graven zijn versierd met een enkele roos, een indrukwekkend boeket, een kaartje met wat lieve woorden, steentjes op een marmeren ster of sinaas-appelsnoepjes op een glanzend kruis. Sommige bloemen en geschenken zijn natuurlijk achtergelaten door Amerikaanse bezoekers. Maar de meeste worden het hele jaar door neergelegd door mensen uit Margraten en omgeving, uit de hele provincie Limburg en zelfs uit heel Nederland en de buurlanden.

Dat doen ze omdat ze deelnemen aan een uniek, lokaal georganiseerd graf-adoptieprogramma dat ervoor heeft gezorgd dat sinds de bevrijding zelfs een vierde generatie de dankbaarheid en de nagedachtenis aan de Margraten Boys levend houdt. Nagenoeg zonder dat daar enige aanmoediging voor nodig was, namen al binnen een jaar na de oorlog mensen uit de omgeving van alle leeftijden de zorg op zich voor de vele duizenden graven. Vandaag de dag, zo'n tachtig jaar later, nu nog maar weinigen die de oorlog hebben meegemaakt in leven zijn, is er nog steeds een wachtlijst van mensen die een graf willen adopteren als er een vrijkomt. Er waren enkele jaren geleden zelfs zo veel mensen die de Margraten Boys die eer wilden bewijzen, dat werd besloten ook de namen van de Amerikaanse soldaten op de Muren der Vermisten voor adoptie beschikbaar te stellen.

Dit boek vertelt het ontroerende, maar grotendeels onbekende verhaal over hoe de levens en de dood van duizenden Amerikaanse jongens onontwarbaar verweven zijn geraakt met de herinnering van een Nederlandse gemeenschap. Als Nederlanders praten over de mannen wier graven ze hebben geadopteerd, noemen ze zelden de achternaam; ze hebben het over Jack, Gustav of Antonio, of even zorgzaam als natuurlijk over 'onze jongen'. Want hoe Amerikaans de Margraten Boys natuurlijk zijn, de Nederlanders in wier grond ze voor altijd zullen rusten, zien ze in hun dankbaarheid evenzeer als de hunne.

De trotse Nederlanders die een graf hebben geadopteerd, waren meer dan bereid om aan dit boek mee te werken toen wij daarom verzochten. Met de welwillende medewerking van de Stichting Adoptie Graven Amerikaanse Begraafplaats Margraten werd in 2008 een vragenlijst meegestuurd met de jaarlijkse nieuwsbrief. In de eerste week na verzending in het vroege voorjaar vond ik al meer dan honderd reacties in mijn mailbox, en sindsdien word ik overspoeld met reacties en verdere correspondentie. Bij een recente inventarisatie telde ik bijna twaalfhonderd verschillende respondenten. Onder hen zijn chirurgen en vrachtwagenchauffeurs, bouwvakkers en advocaten, tieners en tachtigers. Ze schreven, soms zeer emotioneel, over hun motieven om een graf te adopteren, over wat ze zich nog van de bezetting en de bevrijding herinneren of wat hun ouders en grootouders hun daarover hebben verteld.

Veel van de mensen die een graf hebben geadopteerd, zijn op allerlei manieren heel wat te weten gekomen over de Amerikanen die, voordat ze sneuvelden in de oorlog als infanterist of vlieger, in de auto-industrie werkten in Detroit of als fruitteler in Californië, als boer in Nebraska, als winkelier in Atlanta of kantoorbediende in New York. De adoptanten deelden ontroerende brieven met ons en persoonlijke foto's van de GI's en hun families bij de voordeur of in de woonkamer van hun huizen in alle delen van Amerika. Ze scanden zeldzame Duitse documenten in over neergestorte Amerikaanse vliegtuigen en mailden die ons toe, en zonden ons kopieën van dikke dossiers van het Amerikaanse leger met gedetailleerde verslagen over de oorzaak en omstandigheden van deze of gene Margraten Boy.

Het spreekt vanzelf dat deze unieke schat aan herinneringen en documenten de ruggegraat vormt van dit aangrijpende en tegelijkertijd ontroerende verhaal.